

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-09-23
Besvaras senast
2024-10-15

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:31 Upprepad brottslighet mot kvinnor

Med anledning av budgetpropositionens utgiftsområde 4, anslag 1:6
Kriminalvården:

Den så kallade mängdrabatten i den svenska lagstiftningen har under många år debatterats flitigt. I centrum för debatten har ofta diskussionen om lagstiftningens legitimitet stått.

Å ena sidan riskerar ett system som staplar strafflängder på varandra att devalvera systemets trovärdighet – det rimmar helt enkelt illa med allmänhetens rättsmedvetenhet om upprepade snatterier skulle ge samma påföljd som grova våldsbrott.

Å andra sidan har vi under lång tid haft en situation där upprepade grova brott ges en så kraftig reduktion att förövaren i vissa fall ges full straffrihet för begångna brott med högt straffvärde i lagstiftningen. Detta har, med rätta, uppfattats som särskilt stötande när det handlar om brott riktade mot enskildas kroppsliga integritet.

Flerfaldig brottslighet är mer regel än undantag när det gäller våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. I de fall där förövaren har en nära relation med brottsoffret har brotten ofta begåtts upprepat och under lång tid. Många brottsoffer vittnar om hur de upprepade brotten gör större skada än en enskild händelse, när de upprepade övergreppen gör kränkningen av offrets människovärde och integritet större och traumat djupare. Inte sällan är det grova våldtäkter, grov misshandel och mordförsök som brottsoffren utsatts för.

I andra fall har vi sett män som systematiskt utsätter kvinnor för våld och övergrepp, genom att gång på gång hitta nya offer för brottsligheten. Ett mycket uppmärksammat fall var domen mot den så kallade Nyborgsmannen, som vid ett stort antal tillfällen drog och förgripit sig på kvinnor och även dokumenterat brotten. Mannen dömdes till fem års fängelse, medan det sammanlagda straffvärdet av gärningarna bedömdes vara uppemot femton år.

Den 24 januari 2023 lämnade Flerbrottsutredningen till regeringen sitt betänkande SOU 2023:1, Skärpta straff för flerfaldig brottslighet, där ett flertal förändringar föreslogs för att skärpa straffen vid flerfaldig brottslighet.

I budgetpropositionen för 2024 som lämnades över till riksdagen i september 2023 kunde vi läsa på sidan 52 i bilagan Utgiftsområde 4:

"Skärpta straff för flerfaldig brottslighet

En del i ett ökat brottsofferperspektiv i straffrätten är skärpta straff när någon döms för flera brott. De enskilda brotten behöver få större betydelse för påföljdsbestämningen. Flerbrottsutredningen har i sitt betänkande bl.a. lämnat ett sådant förslag (SOU 2023:1). Enligt förslaget ska varje tillkommande brott få betydelse för påföljdsbestämningen. Förslaget innebär strängare straff vid flerfaldig brottslighet, framför allt för dem som döms för ett stort antal brott eller för flera brott som innefattar en allvarlig kränkning av brottsoffret. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Regeringen har även tillsatt en utredning som bl.a. ska lämna ytterligare förslag om en skärpt syn på flerfaldig brottslighet (dir. 2023:115). Regeringen föreslår med anledning av dessa kommande lagförslag ökade resurser till Kriminalvården."

För bekämpandet av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck var den helt centrala förändringen som föreslogs en bisats i 29 kapitlet 1 § brottsbalken:

"Vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen *eller gärningarna sammantaget* inneburit [...]"

Med tre enkla ord bekräftades plötsligt den skada som upprepad brottslighet mot en och samma person innebär. Från en lagstiftning som historiskt ansett att upprepade våldtäkter inom äktenskapet var en mans rättigheter, en patriarkal kultur som fortfarande ser överfallsvåldtäkter som riktiga våldtäkter medan våldtäkter i hemmet och av närstående ifrågasätts, fanns nu ett förslag på tre små ord som bejakade och bekräftade det kvinnor vetat i alla tider: att det upprepade våldet inte bara kränker den kroppsliga integriteten utan bryter ned brottsoffrets känsla av människovärde och egenvärde och orsakar djupa skador på trygghet och tillit till sig själv och andra.

Men i den tid av hårdare tag och minskade resurser till välfärd och jämlikhet så är det just denna förändring regeringen nu väljer att lägga i malpåse. I budgetpropositionen för 2025 läser vi nu följande:

"I budgetpropositionen för 2024 föreslogs anslaget tillföras medel för ändrad

lagstiftning gällande flerfaldig brottslighet. Regeringen avser inte att gå vidare med detta förslag varför anslaget minskas med 120 000 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget minska med 540 000 000 kronor respektive 714 000 000 kronor. Därefter beräknas anslaget minska ytterligare."

Mina frågor till justitieminister Gunnar Strömmer är därför:

1. Hur har ministern och regeringen resonerat när det är just detta straffskärpningsförslag man stoppar?
2. Hur avser ministern att agera för att ge personer utsatta för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck upprättelse för de systematiska kränkningar de utsätts för?

.....

Märta Stenevi (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann